

Χωματιανόν τούτον, τρίβωνα του κανονικού δικαίου και του αστικού των Βυζαντινών, ο Στέφανος Β' συνεβουλεύετο επί εκκλησιαστικών θεμάτων, άπάντα δέ ο ιεράρχης προθύμως, προσφωνών αυτόν εν ταίς άποκρίσει «Δεσπότην ύψηλότατον», «ρήγα Σερβίας και Διοκλείας», και έπαινών «τό περί τά εύσεβή και άρέσκοντα Θεώ φιλομαθές τε και φιλόπονον».

Έκ του Χωματιανού λοιπόν, ού έσώθησαν μέχρις ήμων αί προς τόν Στέφανον Β' άποκρίσεις, δημοσιευθείσαι εις τά άπαντα του Χωματιανού, τά έκδοθέντα υπό του καρδινάλιου Pitra, μαθηάνομεν ότι ούτος απέκτησεν υιόν εκ τής «Κυράς Ευδοκίας» ως ονομάζει ταύτην, όν έζήτηε να νυμφευση μετά τής Θεοδώρας θυγατρός του Κομνηνού· έπεκύρωσε δέ ο Χωματιανός την περί τούτου άπόφασιν του προηγούμενου άρχιεπισκόπου, άποφανθείς ότι κατά τους κανόνας δέν ήδύνατό τις να νυμφευθί την δισεξαδέλφην τής μητρός του. Ο Κομνηνός δέ ούτος ήτο, ως έξάγεται εκ του Χωματιανού, ο Μιχαήλ δεσπότης τής Ηπειρού, συγγενής του 'Αλεξίου Γ'. 'Αλλά τά περί τούτου ανάγονται εις την ιστορίαν του Δεσποτάτου τής Ηπειρού.

Έξακολουθών ο Χωνιάτης την αφήγησίν του επιφέρει ότι έφ' ικανούς ένιαυτούς συνέζησεν ο Στέφανος μετά τής Ευδοκίας, μετεχούσης και ταύτης τής βασιλικής τιμής, άλλ' ή όμόνοια αυτών δέν διήρκεσε μέχρι τέλους του βίου, «όπερ τοίς έχέφροσι συζυγίταις πλήρωμα τής ανθρωπίνης ευδαιμονίας κρίνεται», άλλ' έπήλθε διάστασις· διότι ο μόν Στέφανος έμέμφετο αυτήν ότι έπασχεν εκ κινεμάων, προσερχομένων εκ ψωριάσεως, εκείνη δέ αυτόν ότι άμα τή αύγή παρεδίδοτο εις την κραιπάλην τής μέθης, και ότι δέν έπινεν ύδατα εκ των οικείων άγγείων, και ότι έτρέφετο διά κρυφίων άρτων. Παραθέτομεν αυτολεξεί το χωρίον του Χωνιάτου «ουκοϋν ο μόν τή γυναίκι ένεκάλει τόν τής ψωριώδους άκρασίας οδαξισμόν, ή δέ τω άνδρι προσήπτε τόν εύθυς έξ έωσφόρου άχροχάλικα, και τό μη πίνειν ύδατα έξ οικείων άγγείων και τό κρυφίων άρτων έμπίπλασθαι».

Έκ των ρημάτων τούτων σαφώς καταφαίνεται όποίόν τι νόσημα ο Χωνιάτης άποδίδει εις την Ευδοκίαν, και όποίαν έννοιαν περικαλύπτουσιν αί κατά του συζύγου αυτής αίτιάσεις. Τό νόσημα σαφώς αναγράφεται ότι ήτο ψώρα, έξ ής ή Ευδοκία υπέφερον άκρατήτους κνισμούς, εκ των ξεσμών δέ θά έπληρώθη τό σώμα αυτής πληγών, άς προξενεί ή νόσος αύτη, ήτις σήμεραν, ότε εύρέθη τό φάρμακον αύτης θεραπεύεται έντός 24 ώρών και είνε πάντ ή άκίνδυνος, τό πάλαι όμως κατετυράννει επί πολύ τους πάσχοντα, καθιστώσα αυτούς άηδέις και άπεχθείς εκ των υπό των ξεσμάτων πληγών, έξ ού έμεινε και παρά τω λαώ μέχρι σήμεραν ή λέξις ψωριάρης, ως ύβριστική.

Έν τή έκδόσει του ιστορικού Νικήτα Χωνιάτου, τή γενομένη μετά των λοιπών ιστορικών βυζαντινών εν Βόννη, υπό τό κείμενον του συγγραφέως προσετέθησαν και και αί εν τοίς περιθωρίοις των χειρογράφων του ιστορικού τούτου άπαντώσαι έρμηνευτικά σημειώσεις εν τή δημώδει διαλέκτφ υπό των αντιγραφών ή άναγνωστών κατόχων των χειρογράφων ή άλλων υπομνηματιστών. Αί σημειώσεις δέ αύται έτέθησαν χάριν σαφηνείας του κειμένου. Οποίαν όμως έρμηνείαν άναγινώσκομεν εν ύποσημειώσει εις τό άνωτέρω χωρίον του Χωνιάτου, εν φ αναγράφεται ότι ο Στέφανος ένεκάλει «τόν τής ψωριώδους άκρασίας οδαξισμόν» τής Ευδοκίας; τήν έξής* «ως περιπλοκάς και συνουσίας άνδρών άγαπώσα». Η κακοήθεια του έρμηνευτού τούτου είνε πασιφανής. Ηθέλησε να προσάψη εις την Ευδοκίαν μομφήν, ήν ο Χωνιάτης ούδαμώς αναφέρει. Τοιαύτας δέ προσθήκας σκανδαλώδεις, ο υπομνηματιστής Έλλην έχει και άλλαχού, φέρει δέ και γνώμην επί τούτων, οίονει προς ήθικοποίησην, όπερ δίδει ήμίν την ύπόνοιαν ότι ήτο καλόγηρός τις (όρα Χωνιάτου και σελ. 73. 590. 647). [Έπεται τό τέλος].

Τό κατωτέρω δημοσιεύομενον διήγημα είνε έργον του διασήμου Ούγγρου συγγραφέως Μαυρικίου Γιοκάι, τό όνομα του όποίου κατέστησεν άκόμη δημοτικώτερον εν Εύρώπ η φιλολογική του πενηκονταετηρίς, ή πανηγυρισθείσα εν Πέστη τόν παρελθόντα Ίανουάριον μετά πομπής, ή άπήχησις τής όποιάς έφθασε και μέχρις Έλλάδος. Ο Μαυρίκιος Γιοκάι έγεννήθη τή 19 Φεβρουαρίου εν Κομόρη, όπου ο πατήρ του ήτο δικηγόρος. Ζωγράφος κατ' αρχάς, δικηγόρος κατόπιν, έγκατέλειψε και τά δύο, διά να έπιδούη εις την φιλολογίαν και εις την δημοσιογραφίαν. Έγραψε πληθύν διηγημάτων, μυθιστορημάτων και άρθρων πολιτικών. Ούδεις περισσώτερον αυτού άνεγνώσθη εν Ούγγαρία ούδ' ήγαπήθη θερμότερον υπό του λαού, όστις εις τά έργα του Γιοκάι, τά τόσον τεχνικά εν τή άπλότητί των, έβλεπε την ιστορίαν του, τας παραδόσεις του, τά έθιμά του, τους πόθους του. Διευθυντής έφημερίδος, μέλος του κοινοβουλίου, μέλος τής Ακαδημίας, μέλος Συλλόγων και Έταιριών, άρθρογράφος, διηγηματογράφος, μυθιστοριογράφος, ο Γιοκάι δύναται να προβληθί ως παράδειγμα φιλοπονίας, σχεδόν υπερανθρώπου. Και άλλοι εις διάφορα στάδια έώρτασαν πενηκονταετηρίδας· άλλ' εις πολλούς έξ αυτών δέν θά ήρκουν αίώνες διά να παραγάγουν την πληθύν και την ποικιλίαν των έργων, τά όποια έντός πενηκονταετών συνεχώρευσεν ο Μαυρίκιος Γιοκάι.

Σ. τ. Δ.

ΟΝΕΙΡΟΝ ΚΑΙ ΖΩΗ

Διήγημα Μαυρικίου Γιοκάι.—Μετάφρ Ν. Έπ.

Έγνώρισαν βέβαια πολλοί τόν κ. Φάρκαν Πέτκη, τόν άγαθόν γέροντα, και δι' αυτούς θά ήτο περιττή πάσα σύστασις. Δυνατόν όμως ή διήγησις αύτη ν' αναγνωσθί και υπό ανθρώπων, οι όποιοι δέν τόν έγνώρισαν. Νομίζω λοιπόν αναγκαίον να περιγράψω όλίγον τόν Φάρκαν Πέτκη και τόν βίον τόν όποίον διήγε.

Κατά τό 1676 ήτο δικαστικός έρχων

εν Έσσεγγη και δέν θά έδύνατο κανείς να εύρη καθ' όλην την χώραν καλλίτερον αύθέντην από αυτόν. Οι όγδοήκοντα ύπηρέται, μάγειροι, ίπποκόμοι, ποιμένες, ως και οι δορυφόροι οι πολλοί, οι όποιοι έξων υπό τας διαταγάς του, ήσαν τόσον εύτυχεις όσον και εις την πατρικήν των οικίαν. Και ήμπορούσε κανείς ασφαλώς να ισχυρισθί, ότι όποιος εισήρχετο άπαξ εις τό άρχοντικό του, δέν θά ήθελε πλέον να φύγη.

Η φιλοδοξία του Φάρκα Πέτκη εις τρία πράγματα περιωρίζετο. Πρώτον ήθελεν όλος ο κόσμος να τον γνωρίζη ως άγαθόν και έλευθέριον και διά τούτο ήτο εις άκρον φιλόζενος, ώστε όσοι μετέβαινον εις την οικίαν του, έγέγοντο δεκτοί μετά πολλής χάρας και ένόμιζον ότι από μακρού χρόνου έπεριμενότο.

Ήτο τόσον καλός οικόδεσπότης και ήξευρε τόσον καλά να περιποιηται τους ξένους του, ώστε πολλάκις άνθρωποι που ήρχοντο διά την πανήγυριν τής Παναγίας

και έσκέπτοντο να καθήσουν όλίγας μόνον ώρας, παρέμενον όλας τας ήμέρας τής έορτής, συχνάκις δέ και μετ' αυτήν εκείνος τους έκράτει. Κανείς δέν έδύνατο να φύγη εκ τής οικίας του χωρίς να συναποφέρη και εν δώρον. Περιέφερε τους ανθρώπους εις τας αποθήκας και εις τους σταύλους του και τους ήρώτα δι' όλα τά άντικείμενα: Πώς σου φαίνεται αύτη ή άραβική φορβάς; Σου άρέσει αύτό τό σπαθί, αύτό τό άνθοδοχείον; — και αν ο έρωτώμενος άπάντα: — είνε πολύ ώραϊον, ήτο υποχρεωμένος να τό δεχθί ως δώρον.

Κανέν ήμερολόγιον δέν είχε περισσοτέρως έορτάς από τό ήμερολόγιον του Πέτκη. Αυτό δέν θά σάς ρανη παράξενον, άμα μάθετε ότι ο Πέτκη έπανηγύριζε και του παππού του άκόμη την έορτήν, διά να μην εύρίσκειται δέ ποτέ άνευ συνδαιτυμόνων εις τά μεγάλα συμπόσια τά όποια έδίδεν, απέστελλεν εις τους φίλους του άληθείς δικαστικές κλήσεις, ως δικαστής όπου ήτο.

Εις ένα άρχοντικόν που εύρίσκοντο τόσοι ύπηρέται όσοι εις του Πέτκη, ήτο άδύνατον να μη συνάπτωνται γνωριμίαι μεταξύ ύπηρετών και νεανίδων. Ο γηραιός Πέτκη άμα έμάνθανε καμμίαν τέτοιαν γνωριμίαν, άμέσως ένύμφευε τους γνωρίμους, διά να μη χάση παρομοίαν λαμπράν εύκαιρίαν έορτής.

Εις τό χωρίον του δέν ύπῆρχον έπαίται. Ήρκει μόνον να συναντήση κανένα